

**Јарослав Пеликан: Хришћанско предање : историја
развоја дојмања. Том 1, Појава католичанског предања
(од 100. до 600. године после Христа)**

Са енглеског превео Бранко Босанчић
Београд : Службени гласник, 2009
425 стр. ; 24 cm

(Филозофско-теолошка библиотека, Едиција Символ)
ISBN: 978-86-519-0104-4

У овој години изашла је нова књига еминентног теолога Јарослава Пеликана, *Хришћанско предање – Историја развоја дојмања*, I том – Појава католичанског предања (од 100. до 600. године после Христа) у едицији Символ, у издању Службеног гласника, у преводу Бранка Босанчића. Књига има 427 страна. Ово је превод првог тома колосалног пројекта Јарослава Пеликана под називом *Хришћанско предање*. Јарослав Пеликан је засигурно био један од најзначајнијих познавалаца хришћанске мисли и средњовековне интелектуалне историје у 20. веку.

Ученик знаменитог историчара догмата Вилхелма Паука, аутор је великог броја књига које су се бавиле хришћанством, али и тематиком других религија, с тиме да га је пресудно интересовање за патристички период и рано хришћанство на крају привело ка православљу, тако да је са својом женом Силвијом 1998. прешао из лутеранства (пре тога био је и лутерански пастор) у православље у капели Академији Св. Владимира, за коју је био везан све до своје смрти 2006. године (до

краја свог живота је био у одбору донатора ове академске установе). До свог пензионисања 1996. био је професор на Јејлу, узимао учешћа на многим научним конференцијама, држао дописна и почасна предавања на многим универзитетима, али је био и укључиван у многе пројекте превођења источних отаца, и на крају, био је председник Америчке академије наука и уметности.

Овај подухват представља прави догађај на српској научној сцени. За сада, у светским оквирима, ова књига представља незаобилазно штиво за сваког озбиљнијег теолога, философа, историчара, који би желео да се упозна са формирањем хришћанског предања и са развојем богословља до 7. века. Као таква је и препоручивана од свих значајних ауторитета богословске мисли. Сматра се да је ово најзначајније дело из области историје догмата након *Историје дојмања* либералног протестантског теолога Адолфа фон Харнака, иако га Пеликаново дело у великој мери и превазилази. Вероватно је то због тога што је Јарослав у свом науч-

ном раду за узор имао Харнака, али и о. Георгија Флоровског. Пеликан је једном приликом изјавио: „Харнак ми је показао шта то значи бити научник. Флоровски ми је показао какав треба бити научник и хришћанин у исто време“.

Ово дело је подељено на седам поглавља. Прво поглавље носи назив *Preparatio Evangelica*. Бави се полемиком везаним за формирање новозаветног канона, дебатом везаном за прихватање Старог Завета у хришћанском канону Светог Писма, али и расправом између хришћанске и класичне античке мисли. Друго поглавље, чији је наслов *Изван љавној шока*, обрађује настанак првих јереси и излагање православног учења по питању искупљења и пророштва, као и апостолског прејемства, што су била кључна питања дебата Цркве са јеретичким групацијама у прва три века. Треће поглавље гласи *Вера католичанске Цркве* и бави се првим симболима вере, као и дефинисањем црквеног учења о есхатологији, натприродног поретка, спасења, и светотајинског живота унутар Цркве. Четврто поглавље се бави тријадологијом, дајући акценат на догматске спорове из четвртог и петог века, концентришући се на учења Св. Атанасија Великог и Кападокијаца. Пето поглавље носи назив *Личности Божијег човека* и везано је за христолошке споро-

ве у четвртог и петом веку, првенствено излажући христологију Александријске и Антиохијске богословске школе, затим учење Аполинарија, Теодора Мопсуестиског и Св. Кирила Александријског. У потпоглављима се затим излаже догма о две природе у Христу, као и христолошки спорови након Ефеског сабора 431. године, тачније до Петог васељенског сабора. Шесто поглавље се бави питањем природе и благодати, тј. у потпоглављима проучава хришћанску антропологију, затим пелагијански спор, бави се односом благодати и савршенства, затим природне обдарености и придодатог дара. Седмо поглавље носи наслов *Православно сајласје* и бави се питањем дефинисања католичанског учења Цркве на Истоку и Западу до седмог века.

Пеликан је у свом излагању догматске мисли јасан и прецизан. Своје излагање заснива првенствено на критичном апарату светоотачких списа, али и опсежним научним студијама.

Ова студија представља главни пресек тока хришћанског богословља, и због тога је потребна сваком озбиљном научнику који жели да се упозна са формирањем хришћанског догматског учења, и као таква је неизбежна референца сваког озбиљнијег рада у вези ове тематике. Топло препоручујемо!

Славиша Косић